

**ВИКОНАВЧА ДИРЕКЦІЯ
ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ**

РІШЕННЯ

13.12.2018

м. Київ

№ 3358

**Про внесення змін до Методики
оцінки фінансової стійкості
Фонду гарантування вкладів
фізичних осіб**

Відповідно до пункту 11 частини другої статті 4, частини шостої статті 12 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» виконавча дирекція Фонду гарантування вкладів фізичних осіб **вирішила:**

1. Внести зміни до Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затвердженої рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 28 лютого 2013 року № 13, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 25 березня 2013 року за № 482/23014 (у редакції рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 21 грудня 2015 року № 232), виклавши її в новій редакції, що додається.

2. Відділу стратегії та нормативно-методологічного забезпечення разом з юридичним департаментом забезпечити подання цього рішення до Міністерства юстиції України для державної реєстрації.

3. Це рішення набирає чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування.

4. Відділу зв'язків з громадськістю та фінансової просвіти забезпечити розміщення цього рішення на офіційній сторінці Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у мережі Інтернет після його державної реєстрації.

5. Контроль за виконанням цього рішення залишити за директором-розпорядником.

Директор-розпорядник

К.М. Ворушилін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення виконавчої дирекції
Фонду гарантування вкладів
фізичних осіб

28 лютого 2013 року № 13

(у редакції рішення виконавчої
дирекції Фонду гарантування
вкладів фізичних осіб від
13 грудня 2018 року № 3358)

МЕТОДИКА**оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб****I. Загальні положення**

1. Ця Методика, розроблена відповідно до пункту 11 частини другої статті 4, частини третьої статті 19 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі – Закон), визначає методику оцінки Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) фінансової стійкості системи гарантування вкладів і прогнозування потенційних надходжень коштів Фонду та витрат Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку або ліквідацію на підставі статті 77 Закону України «Про банки і банківську діяльність» та відшкодування коштів вкладникам.

2. Терміни, що використовуються в цій Методиці, вживаються у таких значеннях:

гарантовані Фондом кошти (ГФК_i) – визначена станом на початок і-го періоду сума можливого відшкодування за вкладками фізичних осіб, що розраховується відповідно до поданого банками Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма звітності № 1Ф (далі – форма № 1Ф), форму якого затверджено рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 09 липня 2012 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02 серпня 2012 року за № 1314/21626 (у редакції рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 19 жовтня 2015 року № 192);

звітна дата – дата, станом на яку у фінансовій звітності відображаються результати розрахунків, здійснених відповідно до цієї Методики;

коефіцієнт очікуваного рівня втрат (LGD) – частка витрат Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам, яку не буде повернуто Фонду в процесі ліквідації неплатоспроможного банку;

кредиторські вимоги Фонду до банків, що ліквідуються, – вимоги Фонду, що виникли відповідно до пункту 3 частини першої та пункту 2 частини другої статті 29 Закону;

надходження на відшкодування витрат Фонду на утримання та продаж заставленого майна – прогнозна сума відшкодування витрат Фонду на утримання та продаж заставленого майна банку, що ліквідується, яка буде отримана у період зі звітної дати до дати завершення строку ліквідації;

очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду (Ф_{кв}) – прогнозна сума задоволення кредиторських вимог Фонду до банків, що ліквідуються;

очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації (K_{втр}) – сума, яку Фонд очікує отримати від банків як задоволення кредиторських вимог Фонду до банків, що ліквідуються, та яка надходить на компенсацію витрат на здійснення ним процедури ліквідації, у тому числі виплат гарантованої суми відшкодування вкладникам банків;

очікувані надходження ($H_{оч}$) – надходження до банків, що ліквідуються, від управління та продажу їх активів, які очікуються у період зі звітної дати до завершення строку ліквідації;

потенційні витрати Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам (ПВФ) – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами, зважена на коефіцієнт очікуваного рівня втрат, розрахована на подальші 12 місяців;

прогнозна сума задоволення кредиторських вимог банком ($M_{пкв_j}$) – прогнозна сума, яку банк, що ліквідується, зможе направити на задоволення вимог його кредиторів третьої – десятої черг у період зі звітної дати до завершення строку ліквідації;

резерв під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банкам ($P_{цп}$), – основна сума боргу та сума нарахованих процентів за договорами цільової позики, які згідно з прогнозними розрахунками, здійсненими відповідно до цієї Методики, банк не зможе повернути Фонду;

строк ліквідації – максимально можливий строк ліквідації, визначений відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», але не більше п'яти років;

фінансова стійкість Фонду ($ФСФ_1$) – достатність коштів для забезпечення виконання Фондом його функцій і повноважень та оцінки ризику їх суттєвого зменшення, передбачених Законом, мінімальний обсяг яких не може бути нижчим за 2,5 відсотка від суми гарантованих Фондом коштів вкладників у межах суми відшкодування з урахуванням суми зборів з учасників Фонду, яка має надійти протягом поточного кварталу;

фінансові ресурси Фонду (ФРФ) – грошові кошти на поточних рахунках Фонду, готівкові кошти, фінансові інвестиції у державні цінні папери, крім державних цінних паперів, які передбачається використати як засіб виконання зобов'язань за кредитом.

Інші терміни використовуються у значеннях, визначених Законом.

II. Розрахунок фінансової стійкості Фонду

1. Розрахунок фінансової стійкості Фонду ($\Phi C\Phi_i$) здійснюється щомісяця станом на 01 число місяця і визначається як співвідношення коштів Фонду та суми гарантованих Фондом коштів за такою формулою:

$$\Phi C\Phi_i = K\Phi_i / \Gamma\Phi K_i \times 100 \% ,$$

де $\Phi C\Phi_i$ – фінансова стійкість Фонду станом на початок і-го місяця;

$K\Phi_i$ – кошти Фонду як сума фінансових ресурсів Фонду на початок і-го місяця і зборів з учасників Фонду, яка має надійти протягом і-го місяця, що розраховується за такою формулою:

$$K\Phi_i = \Phi P\Phi_i + ПЗУ_i ,$$

де $\Phi P\Phi_i$ – фінансові ресурси Фонду станом на початок і-го місяця;

$ПЗУ_i$ – прогнозна сума зборів (початкового, регулярного та спеціального (у разі його фактичного встановлення)) з учасників Фонду, яка має надійти протягом і-го місяця, що розраховується за такою формулою:

$$ПЗУ_i = ПЗ_i + PЗ_i + CЗ_i ,$$

де $ПЗ_i$ – прогноз суми початкового збору з учасників Фонду, яка має надійти протягом і-го місяця (розраховується згідно з даними Національного банку України стосовно реєстрації нових банків);

$PЗ_i$ – прогноз суми регулярного збору з учасників Фонду, яка має надійти протягом і-го місяця (розраховується методом математичного моделювання на основі статистичної обробки даних форми № 1Ф);

$CЗ_i$ – сума спеціального збору (у разі його фактичного встановлення) з учасників Фонду, яка має надійти протягом і-го місяця;

$\Gamma\Phi K_i$ – гарантовані Фондом кошти як визначена станом на початок і-го місяця сума можливого відшкодування за вкладками фізичних осіб, що розраховується відповідно до поданої банками форми № 1Ф.

Фінансова стійкість Фонду ($\Phi C\Phi_i$) не повинна бути менше 2,5 відсотка.

2. Розрахунок прогнозованої фінансової стійкості Фонду здійснюється з метою визначення ризику суттєвого зменшення обсягу коштів Фонду і прогнозування необхідності поповнення коштів Фонду у майбутньому.

Прогнозна фінансова стійкість Фонду розраховується станом на 01 число кожного місяця на подальші 12 місяців за такою формулою:

$$\text{ФСФ}_{i+1} = \text{КФ}_{i+1} / \text{ГФК}_{i+1} \times 100 \% ,$$

де ФСФ_{i+1} – прогнозна фінансова стійкість Фонду станом на початок i -го + 1 місяця;

КФ_{i+1} – кошти Фонду як фінансові ресурси Фонду на початок i -го + 1 місяця;

ГФК_{i+1} – гарантовані Фондом кошти як визначена станом на початок i -го + 1 місяця сума можливого відшкодування за вкладками фізичних осіб, що розраховується з використанням методів математичного моделювання на основі статистичної обробки даних форми № 1Ф;

i – порядковий номер місяця, який набуває значення від 1 до 12.

Значення показника КФ_{i+1} визначається за такою формулою:

$$\text{КФ}_{i+1} = \text{ФРФ}_i + \text{Н}_i - \text{В}_i + \text{ПЗУ}_{i+1} ,$$

де КФ_{i+1} – кошти Фонду як фінансові ресурси Фонду на початок i -го + 1 місяця;

ФРФ_i – фінансові ресурси Фонду станом на початок i -го місяця;

Н_i – прогнозні надходження коштів Фонду протягом i -го місяця;

В_i – прогнозні витрати коштів Фонду протягом i -го місяця;

ПЗУ_{i+1} – прогноз суми зборів (початкового, регулярного та спеціального (у разі його фактичного встановлення)) з учасників Фонду, яка має надійти протягом майбутнього i -го + 1 місяця;

i – порядковий номер місяця, який набуває значення від 1 до 12.

Зниження значення прогнозованої фінансової стійкості Фонду (ФСФ_{i+1}) до рівня нижче 2,5 відсотка свідчить про ризик суттєвого зменшення обсягу коштів Фонду та необхідність поповнення коштів Фонду у майбутньому.

3. Прогнозні надходження коштів Фонду розраховуються за такою формулою:

$$H_i = \Phi_{\text{кв } i} + ДІ_i + ДП_i + ДПВ_i + ІД_i,$$

де H_i – прогнозні надходження коштів до Фонду протягом i -го місяця;

$\Phi_{\text{кв } i}$ – очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду до банків, що ліквідуються, протягом i -го місяця, яка розраховується відповідно до Алгоритму розрахунку очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду гарантування вкладів фізичних осіб до банків, процедура ліквідації яких здійснюється Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Алгоритм розрахунку) (додаток 1);

$ДІ_i$ – прогноз надходжень від фінансових інвестицій Фонду в державні цінні папери України, які мають надійти протягом i -го місяця;

$ДП_i$ – прогноз доходів у вигляді процентів, нарахованих Національним банком України за залишками коштів на рахунках Фонду, відкритих у Національному банку України, які мають надійти протягом i -го місяця;

$ДПВ_i$ – прогноз надходжень від виконання заходів, передбачених планом врегулювання, у тому числі від продажу неплатоспроможного банку або перехідного банку, надходжень від банків, що ліквідуються за процедурою, визначеною відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом;

$ІД_i$ – прогноз інших надходжень (штрафи, пені, кредити, внески, доходи від цільових позик, позик на умовах субординованого боргу, благодійні внески, гранти, гарантійні внески тощо), які мають надійти протягом i -го місяця;

i – порядковий номер місяця, який набуває значення від 1 до 12.

Прогноз надходжень від інвестування коштів Фонду в державні цінні папери України ($ДІ_i$), які будуть спрямовані на поповнення коштів Фонду протягом i -го місяця, складається на основі графіка надходження купонних платежів або у разі короткострокових облігацій внутрішньої державної позики як різниця між ціною погашення та ціною купівлі.

Прогноз доходів у вигляді процентів, нарахованих Національним банком України за залишками коштів на рахунках Фонду, відкритих у Національному банку України (ДП_i), складається виходячи з умов відповідного договору між Фондом та Національним банком України.

Прогноз надходжень від виконання заходів, передбачених планом врегулювання, зокрема від продажу неплатоспроможного банку або перехідного банку, ліквідації банку, а також надходжень від банків, що ліквідуються за процедурою, визначеною відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом, складається згідно з графіком задоволення вимог кредиторів та/або затвердженим планом врегулювання неплатоспроможного банку.

4. При прогнозуванні витрат коштів Фонду враховуються прогнозні витрати, передбачені частиною другою статті 20 Закону. Прогнозні витрати коштів Фонду розраховуються за такою формулою:

$$V_i = V_{ГСВi} + V_{НВi} + V_{КВi} + V_{ПВi} + V_{Бi} + V_{НОi},$$

де V_i – прогнозні витрати коштів Фонду протягом i -го місяця;

$V_{ГСВi}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами протягом i -го місяця, яка розраховується відповідно до Методики розрахунку прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами (далі – Методика розрахунку) (додаток 2);

$V_{НВi}$ – витрати на забезпечення виплати гарантованої суми відшкодування вкладникам банків, що ліквідуються, у тому числі за якою вкладники не звернулися до Фонду згідно з вимогами законодавства. Сума витрат на забезпечення виплати гарантованої суми відшкодування вкладникам банків, що ліквідуються, розраховується на підставі фактичних даних;

$V_{КВi}$ – витрати на забезпечення діяльності Фонду, що визначаються на підставі затвердженого адміністративною радою Фонду кошторису витрат Фонду на відповідний рік та/або його прогнозної суми на наступний рік;

$V_{ПВі}$ – витрати на забезпечення погашення боргових зобов'язань Фонду та виплати доходів за ними (кредити, векселі, облігації тощо), враховуючи витрати, пов'язані з їх випуском (видачею) та розміщенням;

$V_{Бі}$ – сума коштів на надання фінансової підтримки та фінансової допомоги, надання цільової позики банку для оплати витрат, пов'язаних із здійсненням діяльності банку, формування статутного капіталу (перехідного банку та спеціалізованої установи) тощо;

$V_{НОі}$ – неочікувані витрати, які відображають можливі відхилення прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками ($V_{ГСВ}$) від їх очікуваного значення. Періодом виникнення таких витрат є дванадцятий місяць від фактичної дати розрахунку. Показник неочікуваних витрат ($V_{НОі}$) розраховується за допомогою статистичного методу Монте-Карло як середнє значення усіх випробувань;

i – порядковий номер місяця, який набуває значення від 1 до 12.

III. Забезпечення майбутніх потенційних витрат Фонду

1. Розрахунок потенційних витрат Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам здійснюється щомісяця i визначається за такою формулою:

$$ПВФ = LGD \times (V_{ГСВ} + V_{НО}),$$

де ПВФ – потенційні витрати Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам;

$V_{ГСВ}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладками протягом 12 місяців, яка розраховується відповідно до Методики розрахунку;

$V_{НО}$ – неочікувані витрати дванадцятого місяця;

LGD – коефіцієнт очікуваного рівня втрат Фонду.

2. Значення показника LGD розраховується щокварталу станом на кінець останнього дня звітного кварталу на підставі статистичних даних банків, щодо яких було прийняте рішення про ліквідацію після 01 січня 2013 року та ліквідація яких уже завершилася або продовжена не менше ніж на 1 рік, станом на звітну дату за такою формулою:

$$LGD = (Z_{KB} - \Phi_{KB}) / KB,$$

де Z_{KB} – залишок кредиторських вимог Фонду до банків, що ліквідуються, станом на звітну дату;

Φ_{KB} – очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду до банків, що ліквідуються, станом на звітну дату, яка розраховується відповідно до Алгоритму розрахунку;

KB – загальна сума кредиторських вимог Фонду до банків, що ліквідуються.

3. Сума потенційних витрат Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам затверджується виконавчою дирекцією Фонду і відображається на дату балансу в бухгалтерському обліку Фонду у складі забезпечень.

4. Залишок забезпечення переглядається на кінець кожного звітного кварталу та за потреби коригується (зменшується або збільшується).

**Начальник відділу стратегії
та нормативно-методологічного
забезпечення**

Н.О. Лапаєва

Додаток 1
до Методики оцінки фінансової
стійкості Фонду гарантування вкладів
фізичних осіб
(пункт 3 розділу II)

АЛГОРИТМ

розрахунку очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду гарантування вкладів фізичних осіб до банків, процедура ліквідації яких здійснюється Фондом гарантування вкладів фізичних осіб

1. Очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) розраховується щокварталу станом на кінець кожного кварталу.

2. Очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації та резерв під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банкам, відображаються у фінансовій звітності Фонду та переглядаються на кінець кожного кварталу.

3. Коефіцієнт конверсії (перетворення) ліквідаційної маси в грошовий потік протягом відповідного періоду здійснення процедури ліквідації розраховується як середньозважене значення по всіх банках, що ліквідуються, на базі наявної статистики фактичних надходжень до таких банків з дати початку процедури ліквідації до звітної дати.

4. Коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік розраховується щокварталу з урахуванням нових статистичних даних.

5. Для розрахунку коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік беруться такі періоди:

1) з дати початку процедури ліквідації до завершення повних дванадцяти місяців здійснення процедури ліквідації (значення $n=1$);

2) з дати початку тринадцятого місяця процедури ліквідації до завершення повних двадцяти чотирьох місяців здійснення процедури ліквідації (значення $n=2$);

3) з дати початку двадцять п'ятого місяця процедури ліквідації до завершення повних тридцяти шести місяців здійснення процедури ліквідації (значення $n=3$);

4) з дати початку тридцять сьомого місяця процедури ліквідації до завершення повних сорока восьми місяців здійснення процедури ліквідації (значення $n=4$);

5) з дати початку сорок дев'ятого місяця процедури ліквідації до завершення повних шістдесяти місяців здійснення процедури ліквідації (значення $n=5$).

6. Розрахунок коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік здійснюється окремо для кожного з визначених періодів.

До розрахунку кожного коефіцієнта конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік включаються лише ті банки, у яких затверджена ліквідаційна маса та ліквідаційна процедура яких завершена після 2014 року, а також банки, щодо яких проводилася процедура ліквідації всі повні місяці у визначеному періоді, для якого розраховується коефіцієнт.

7. Коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік розраховується за такою формулою:

$$k_n = \sum H_{(\text{факт})_n_j} / \sum ЛМ_j,$$

де k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік;

$H_{(\text{факт})_n_j}$ – надходження від управління та продажу активів, отримані банком, що ліквідується, у період n ;

$ЛМ_j$ – затверджена ліквідаційна маса банку на звітну дату;

n – номер періоду, визначений відповідно до пункту 5 цього Алгоритму;

j – номер банку, включеного до розрахунку коефіцієнта конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік для відповідного періоду.

8. Розрахунок очікуваних надходжень ($H_{\text{оч}}$) здійснюється на базі розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n) протягом відповідного періоду.

9. Розрахунок очікуваних надходжень ($H_{\text{оч}}$) здійснюється щодо кожного банку, що ліквідується, окремо.

10. Очікувані надходження ($H_{\text{оч}}$) до банку, що ліквідується, розраховуються за такою формулою:

$$H_{\text{оч}_j} = \sum_{n=1}^5 ЛМ_{\text{нк}_j} \times k_n \times \left(\frac{12-f}{12}\right),$$

де $H_{\text{оч}_j}$ – очікувані надходження до банків, що ліквідуються, від управління та продажу активів, де j – номер банку;

$ЛМ_{\text{нк}_j}$ – ліквідаційна маса банку, що ліквідується, за вирахуванням оціночної вартості заставленого майна, де j – номер банку;

k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік протягом відповідного періоду здійснення ліквідації, який розраховується відповідно до цього Алгоритму;

f – фактична кількість місяців у періоді n , в яких здійснювалася процедура ліквідації банку, станом на звітну дату.

11. Надходження на відшкодування витрат Фонду на утримання та продаж заставленого майна (H_{3M_j}) розраховується за такою формулою:

$$H_{3M_j} = \sum_{n=1}^5 OB_{3M_j} \times k_n \times \left(\frac{12-f}{12}\right) \times K_B,$$

де OB_{3M_j} – вартість активів банку, що ліквідується, визначена незалежним суб'єктом оціночної діяльності на дату затвердження ліквідаційної маси такого банку або на дату останньої переоцінки активів такого банку, де j – номер банку;

k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік протягом відповідного періоду здійснення ліквідації;

f – фактична кількість місяців у періоді n , в яких здійснювалася процедура ліквідації банку, станом на звітну дату;

n – номер періоду, визначений відповідно до пункту 5 цього Алгоритму;

K_B – рівень витрат Фонду, що відшкодовуються Фонду згідно з Порядком здійснення та розрахунку витрат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на утримання та продаж заставленого майна, затвердженим рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 11 лютого 2016 року № 138, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04 березня 2016 року за № 353/28483.

12. Надходження відшкодувань витрат Фонду на утримання та продаж заставленого майна розраховуються щодо кожного банку окремо.

13. Розрахунок очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду здійснюється окремо щодо кожного банку.

14. Як очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду (Φ_{KB}) використовується найменше із таких двох значень:

1) сума незадоволених кредиторських вимог Фонду до банку, що ліквідується, на звітну дату, що складається з витрат Фонду на здійснення виплат гарантованої суми відшкодування, витрат, пов'язаних із здійсненням процедури ліквідації, та основної суми боргу і нарахованих процентів за договорами цільової позики;

2) прогнозна сума можливого задоволення вимог кредиторів банку, що ліквідується, третьої – десятої черг, що розраховується за такою формулою:

$$M_{\text{пкв}_j} = N_{\text{оч}} + N_{\text{зм}_j} - V_{\text{к}_j} - \text{KB}_{1-2\text{ч}_j},$$

де $M_{\text{пкв}_j}$ – прогнозна сума можливого задоволення вимог кредиторів банку, що ліквідується, третьої – десятої черг;

$N_{\text{оч}}$ – очікувані надходження до банків, що ліквідуються;

$N_{\text{зм}_j}$ – надходження на відшкодування витрат Фонду на утримання та продаж заставленого майна;

$V_{\text{к}_j}$ – прогнозні кошторисні витрати банків, що ліквідуються, на здійснення процедури ліквідації на період зі звітної дати до дати завершення строку ліквідації, що визначаються щодо кожного банку окремо на базі затвердженого кошторису витрат такого банку на найближчий квартал, що настає після звітної дати, та прогнозу зниження витрат на 7 відсотків протягом кожного кварталу до завершення строку ліквідації;

$\text{KB}_{1-2\text{ч}_j}$ – сума незадоволених вимог кредиторів банку, що ліквідується, першої та другої черг.

15. Очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}_i}$) розраховується у розрізі місяців задоволення, де i – порядковий номер місяця від звітної дати.

16. Розрахунок резерву під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банкам, розраховується окремо щодо кожного банку, що ліквідується.

17. Для розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банку, що ліквідується, визначається та дисконтується очікувана сума погашення основної суми боргу і нарахованих процентів за договором цільової позики.

18. Як очікувана сума погашення основної суми боргу і нарахованих процентів за договором цільової позики, наданої банку, береться найменше з таких двох значень:

1) очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}_j}$);

2) основна сума боргу та сума нарахованих і несплачених процентів за договором цільової позики, наданої банку, станом на звітну дату (ЦП_j).

19. Для цілей розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банку, очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики дисконтується.

20. З метою дисконтування очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики, наданої банку, розподіляється помісячно на строк із звітної дати до завершення строку ліквідації.

21. Розподіл розрахованої очікуваної суми погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики, наданої банку, здійснюється так:

розподіляється очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}_j}$) відповідно до розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в

грошовий потік (k_n) виходячи з припущення, що задоволення кредиторських вимог здійснюється рівномірно протягом кожного з визначених періодів n ;

очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики, наданої банку, розподіляється в сумах, аналогічних розподілені сумам $\Phi_{кв_j}$, від найближчих місяців до того моменту, коли вона буде розподілена у повному розмірі.

22. Розподілені очікувані суми погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики, наданої банку, дисконтуються за розміром процентів (річних), визначеним договором цільової позики.

23. Резерв під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банку, розраховується за такою формулою:

$$P_{цп_j} = ЦП_j - П_{цп(диск)},$$

де $P_{цп_j}$ – резерв під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банку, де j – номер банку;

$ЦП_j$ – сума заборгованості банку за основною сумою боргу та нарахованими процентами за договором цільової позики станом на звітну дату, де j – номер банку;

$П_{цп(диск)}$ – дисконтована очікувана сума погашення основної суми та нарахованих процентів за договором цільової позики.

24. Розрахований резерв під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банку, розподіляється між основною сумою боргу та нарахованими процентами так:

спочатку резерв відноситься на нараховані та несплачені проценти та відображається у фінансовій звітності Фонду як знецінення (коригування корисності) нарахованих процентів;

залишок резерву відноситься на основну суму боргу за цільовою позикою.

25. Очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації ($K_{втр}$) розраховується окремо щодо кожного банку, що ліквідується, за такою формулою:

$$K_{втр} = \Phi_{кв} - П_{цп},$$

де $\Phi_{кв}$ – очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду;

$П_{цп}$ – очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики.

26. Для відображення у фінансовій звітності Фонду очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації ($K_{втр}$) дисконтується.

27. З метою дисконтування майбутніх грошових потоків розрахована очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації ($K_{втр}$) розподіляється помісячно на строк зі звітної дати до завершення строку ліквідації.

Розподіл здійснюється так:

розподіляється очікувана сума погашення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{кв_j}$) відповідно до розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n) виходячи з припущення, що задоволення кредиторських вимог здійснюється рівномірно протягом кожного з визначених періодів n ;

очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації ($K_{втр}$) розподіляється в сумах, аналогічних розподіленню сум $\Phi_{кв_j}$, починаючи від останніх місяців до того моменту, коли сума $K_{втр}$ буде розподілена у повному розмірі.

28. Як ставки дисконтування очікуваної суми компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації ($K_{втр}$) використовуються ставки дисконтування за роками, розраховані як спот-ставки зі щорічним нарахуванням процентів відповідно до кривої безкупонної дохідності для облігацій внутрішньої державної позики у гривні, побудованої із застосуванням параметричної моделі Нельсона-Сігела та опублікованої на веб-сайті Національного банку України.

29. Для дисконтування очікуваної суми компенсації витрат Фонду на здійснення процедури ліквідації ($K_{втр}$) використовуються ставки, розраховані станом на звітну дату.

Додаток 2
до Методики оцінки фінансової стійкості
Фонду гарантування вкладів фізичних осіб
(пункт 4 розділу II)

МЕТОДИКА

розрахунку прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами

1. Для розрахунку прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками використовуються дані Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма звітності № 1Ф (далі – форма № 1Ф), форму якого затверджено рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 09 липня 2012 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02 серпня 2012 року за № 1314/21626 (у редакції рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 19 жовтня 2015 року № 192), дані статистичної звітності Національного банку України, інформація Національного банку України щодо застосованих до банків заходів впливу, встановлення особливого режиму нагляду, виявлених порушень та інша інформація.

2. На розгляд виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) подаються такі два сценарії розрахованої прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками протягом 12 місяців (В_{ГСВ}) з виділенням прогнозних гарантованих сум відшкодування коштів за вкладками протягом кожного і-го місяця (В_{ГСВ_і}):

1) песимістичний сценарій – за яким використовується вся розрахована прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами;

2) оптимістичний сценарій – за яким використовується розрахована прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами, за винятком прогносної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами у банках, що відповідають одночасно таким умовам:

держава є власником частки у банку понад 75 відсотків;

банк отримав менше 90 балів.

3. Прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами протягом 12 місяців ($V_{ГСВ}$) розраховується як сума добутків гарантованої суми відшкодування вкладникам коштів за вкладами кожного з банків та ймовірності його віднесення до категорії неплатоспроможних протягом 12 місяців за такою формулою:

$$V_{ГСВ} = \sum (ГСВ_g \times PD_g),$$

де $ГСВ_g$ – розмір гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами в g -му банку відповідно до поданих банками даних за формою № 1Ф;

PD_g – ймовірність віднесення g -го банку до категорії неплатоспроможних протягом 12 місяців.

4. Прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами протягом 12 місяців ($V_{ГСВ}$) розподіляється відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл

прогносної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами протягом 12 місяців ($V_{ГСВ}$) на періоди

Місяць після звітної дати	Прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами протягом i -го місяця ($V_{ГСВi}$)
1	0

2	ГСВа x 0,9
3	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,15$
4	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,14$
5	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,13$
6	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,12$
7	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,11$
8	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,10$
9	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,09$
10	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,08$
11	$(Вгсв - ГСВа \times 0,9) \times 0,08$
12	0

Примітки до таблиці 1:

1. Вгсві – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами протягом і-го місяця в 12-місячному періоді.

2. Вгсв – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами протягом 12 місяців.

3. ГСВа – гарантована сума відшкодування для зазначеної у пункті 6 цієї Методики групи банків А, яка розраховується як сума гарантованих сум відшкодування коштів за вкладами в кожному з банків, які потрапляють за розподілом до такої групи банків, за такою формулою:

$$ГСВа = \sum (ГСВ_{ga}),$$

де $ГСВ_{ga}$ – розмір гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами в кожному g-му банку, який за розподілом потрапляє до групи банків А.

5. Виконавча дирекція Фонду приймає рішення про використання песимістичного або оптимістичного сценарію на відповідний період.

Якщо 90 відсотків гарантованої суми відшкодування для зазначеної у пункті 6 цієї Методики групи банків А (ГСВа) є більшими, ніж розрахована за оптимістичним сценарієм прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладками протягом 12 місяців (Вгсв), на розгляд виконавчої дирекції Фонду подається прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладками, розрахована за песимістичним сценарієм.

6. Банки розподіляються за групами (j) за скоринговим балом (рівнем ризику, який відповідає кількості отриманих балів $ВБ_g$). Групи визначаються із кроком, визначеним стандартними статистичними методами з урахуванням кількості банків у групі, за скоринговим балом. Для кожної із груп визначаються показники ймовірності віднесення групи банків до категорії неплатоспроможних (PD_g).

Ймовірність віднесення g-го банку до категорії неплатоспроможних (PD_g) визначається за рівнем ризику банку (кількістю отриманих балів $ВБ_g$) відповідно до таблиці 2 за принципом: чим вищий бал, тим більша ймовірність віднесення g-го банку до категорії неплатоспроможних (PD_g).

Таблиця 2

Визначення ймовірності
віднесення банку до категорії неплатоспроможних

Група банків (j)	Рівень ризику банку (інтервали отриманих балів за скоринговою моделлю ($ВБ_g$)), балів	Ймовірність віднесення до категорії неплатоспроможних (PD_g), %
А	$\square 90,00$	PD_A
В	$<90,00$ та $\square 70,00$	PD_B
С	$<70,00$ та $\square 50,00$	PD_C
Д	$<50,00$ та $\square 40,00$	PD_D
Е	$<40,00$	PD_E
Загалом по		PD

системі		
---------	--	--

7. Розрахунки, передбачені цією Методикою, здійснюються за банками, які на звітну дату не віднесені до категорії неплатоспроможних.

8. Банкам, які в період після звітної дати до дати проведення розрахунків віднесені до категорії неплатоспроможних, але у яких рівень ризику (кількість отриманих балів $ВБ_g$) нижче 100, присвоюється бал $ВБ_g = 100$.

Банкам, які на звітну дату та/або до дати проведення розрахунків були віднесені Національним банком України до категорії проблемних та/або до яких Радою національної безпеки і оборони України застосовано персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції), але у яких рівень ризику (кількість отриманих балів $ВБ_g$) нижче 90, присвоюється бал $ВБ_g = 90$.

9. Для визначення ймовірності віднесення банку до категорії неплатоспроможних (ймовірності дефолту PD_g) для груп банків використовуються дані скорингової оцінки банків (рівень ризику банку, який відповідає кількості отриманих балів) та фактичних дефолтів банків за період використання скорингової оцінки з урахуванням макроекономічного стану країни.

10. За наявною статистикою розраховуються фактичні частоти дефолтів на горизонті 12 місяців ($PD_{\text{скор}tj}$) за кожний рік (t) для кожної групи банків (j) для інтервалів балів скорингової моделі:

$$PD_{\text{скор}tj} = Kd_{tj} / Kb_{tj} \times 100 \%,$$

де Kd_{tj} – фактична кількість банків у групі j , які не перебували в дефолті на початку періоду t та за якими розраховувався скоринговий бал;

Kb_{tj} – фактична кількість банків у групі j , які зазнали дефолту в періоді t .

11. Ймовірність дефолту за групою j ($PD_{\text{скор}j}$) та по системі ($PD_{\text{скор}}$) визначається як середня арифметична за роками частота дефолтів у відповідній групі за скоринговим балом та по системі.

12. Вплив макроекономічного середовища враховується за допомогою макроекономічної моделі дефолтів банків, що здійснюється шляхом проведення кореляційно-регресійного аналізу залежності ймовірності дефолту банків від вибраних макро-факторів X_f . Найбільш впливовий макро-фактор X визначений шляхом побудови однофакторних нелінійних регресійних моделей залежності рівня ймовірності дефолтів PD_m від кожного із незалежних макроекономічних факторів. Рівняння моделі має такий вигляд:

$$\text{Ln}(PD_m) = aX + b,$$

де $\text{Ln}(PD_m)$ – натуральний логарифм ймовірності дефолту PD_m ;

X – незалежна змінна (річний індекс реального ВВП);

параметри a і b визначаються за допомогою стандартних статистичних методів.

Ймовірність дефолту PD_m розраховується за такою формулою:

$$PD_m = \text{EXP}(aX+b),$$

де EXP – експонента;

X – незалежна змінна (річний індекс реального ВВП);

параметри a і b визначаються за допомогою стандартних статистичних методів.

13. Коригування розрахованої ймовірності дефолту здійснюється за допомогою коефіцієнта коригування K , який розраховується відповідно до побудованої моделі залежності ймовірності дефолту банків, враховуючи середній стан економічної ситуації протягом всього економічного циклу, з використанням стандартних статистичних методів через відношення середньоарифметичного значення прогнозованої ймовірності дефолту (PD_m), визначеного відповідно до побудованої макромоделі за період розрахунку

ймовірності дефолту банків на базі скорингової моделі, до оцінки середнього за економічним циклом рівня дефолту банків, визначеного як значення ймовірності дефолту банків за макроекономічною моделлю відповідно до середнього за економічним циклом значення макроекономічного фактора X , визначеного на горизонті часу S років (який включає як мінімум два повних економічних цикли, починаючи від поточної фази економічного циклу і назад до відповідної фази передостаннього економічного циклу).

14. Фінальні ймовірності дефолту $PD_{\text{екон.цикл}(S)_j}$ (середні за економічним циклом) в інтервалах значень балів скорингової моделі визначаються із застосуванням байєсівського скалярного перетворення з урахуванням горизонту часу, який включає як мінімум два повних економічних цикли, починаючи від поточної фази економічного циклу і назад до відповідної фази передостаннього економічного циклу.

15. У разі наявності об'єктивних факторів можливості негативних змін макроекономічного середовища для кожної групи j за скоринговим балом визначається ймовірність дефолту $PD_{\text{криз}j}$ для кризового періоду як середня арифметична частота дефолту за чотири послідовні роки із статистики Фонду з моменту запровадження скорингової моделі, за які спостерігався найбільший середній рівень дефолту загалом по системі.

16. Для оцінки можливості негативних змін макроекономічного середовища визначається середній прогноз макроекономічного фактора X за три наступних роки за такою формулою:

$$X_{\text{прогноз}(3)} = (X_{\text{прогноз}(\text{поточний рік})} + X_{\text{прогноз}(\text{поточний рік}+1)} + X_{\text{прогноз}(\text{поточний рік}+2)})/3,$$

де $X_{\text{прогноз}(\text{поточний рік})}$ – прогноз незалежної змінної (річний індекс реального ВВП) на поточний рік;

$X_{\text{прогноз}(\text{поточний рік}+1)}$ – прогноз незалежної змінної (річний індекс реального ВВП) на наступний рік;

$X_{\text{прогноз(поточний рік+2)}}$ – прогноз незалежної змінної (річний індекс реального ВВП) на другий за поточним рік.

Для визначення прогнозних даних використовуються акти Кабінету Міністрів України (або акти іншого компетентного органу) з прогнозами розвитку країни на наступні роки. Для розрахунків приймається базовий сценарій розвитку.

17. Якщо прогноз макроекономічного фактора $X_{\text{прогноз(3)}}$ передбачається на середньому рівні макроекономічного фактора або краще середнього за економічним циклом $X_{\text{екон. цикл(S)}}$, ймовірність дефолту визначається (в розрізі інтервалів балів) середнім за економічним циклом значенням ймовірності дефолту $PD_{\text{екон. цикл(S)j}}$.

18. Якщо середній прогноз макроекономічного фактора $X_{\text{прогноз(3)}}$ гірший, ніж середній рівень макроекономічного фактора за економічним циклом $X_{\text{екон. цикл(S)}}$, ймовірність дефолту визначається (в розрізі інтервалів балів) значенням ймовірності дефолту $PD_{\text{кризj}}$, наведеним у таблиці 3, розрахованим для кризового періоду.

Таблиця 3

Визначення фінальних ймовірностей дефолту
в розрізі інтервалів балів на основі економічного циклу та кризової статистики

Група банків (j)	Ймовірність віднесення до категорії неплатоспроможних (PD_g), %	Ймовірність дефолту за статистикою Фонду ($PD_{\text{скорj}}$), %	Ймовірність дефолту середня за економічним циклом ($PD_{\text{екон. цикл(S)j}}$), %. $X_{\text{прогноз(3)}}$ не гірше $X_{\text{екон. цикл(S)}}$	Ймовірність дефолту в кризові роки ($PD_{\text{кризj}}$), %. $X_{\text{прогноз(3)}}$ гірше $X_{\text{екон. цикл(S)}}$
A	PD_A	$PD_{\text{скор(A)}}$	$PD_{\text{екон. цикл(S)(A)}}$	$PD_{\text{криз(A)}}$

В	PD_B	$PD_{\text{скор}(B)}$	$PD_{\text{екон. цикл}(S)(B)}$	$PD_{\text{криз}(B)}$
С	PD_C	$PD_{\text{скор}(C)}$	$PD_{\text{екон. цикл}(S)(C)}$	$PD_{\text{криз}(C)}$
Д	PD_D	$PD_{\text{скор}(D)}$	$PD_{\text{екон. цикл}(S)(D)}$	$PD_{\text{криз}(D)}$
Е	PD_E	$PD_{\text{скор}(E)}$	$PD_{\text{екон. цикл}(S)(E)}$	$PD_{\text{криз}(E)}$
По системі	PD	$PD_{\text{скор}}$	$PD_{\text{екон. цикл}(S)}$	$PD_{\text{криз}}$

19. Кожного року проводиться валідація як контроль якості прогнозу моделі. Рішення про оновлення моделі приймається на основі результатів валідації, а також залежно від стану економіки країни, фактичного рівня дефолтів та наявності інших вагомих факторів. Якщо за результатами валідації моделі показники моделі суттєво знизились і її визнано непринятною, проводиться оновлення моделі.

20. Рівень ризику банку (кількість отриманих балів ($ВБ_g$)) за скоринговою моделлю оцінюється за такими блоками:

блок А – фінансово-економічний блок;

блок Б – блок ліквідності;

блок В – блок зовнішнього впливу.

21. Оцінювання блоків А, Б здійснюється за результатами показників останнього місяця, який передуює даті розрахунку, шляхом порівняння величини показника g-го банку із системним показником в цілому за учасниками Фонду (крім банків, віднесених до категорії неплатоспроможних станом на звітну дату) (далі – системний показник).

Складові системного показника визначаються за такою формулою:

$$P = \sum_{g=1}^n Sg ,$$

де P – системне значення складової системного показника;

n – кількість банків;

g – g-й банк;

S_g – сума за балансовим чи позабалансовим рахунком або сума групи рахунків g -го банку.

22. У разі відсутності оборотно-сальдового балансу g -го банку для оцінювання блоків А, Б використовується існуюче значення попереднього розрахунку блоків А, Б.

23. Залежно від отриманої величини показника із складу показників блоків А, Б кожному банку присвоюються бали за п'ятибальною шкалою оцінювання. Бали від 1 до 5 присвоюються відповідно від кращого до гіршого результату.

Шкала оцінювання визначається так:

залежно від отриманого системного показника визначається діапазон у межах 10 відсотків (+/-), але не менше 10 банків з присвоєнням бала 3;

якщо у 10-відсотковий діапазон потрапляє менша кількість банків, діапазон підлягає рівномірному розширенню в обидва боки з округленням у більший бік;

решта даних, які залишаються поза визначеним діапазоном, підлягає поділу з присвоєнням балів 1, 2 в один бік та 4, 5 – в інший.

Розширення діапазону здійснюється за такою формулою:

$$\frac{B_{\text{мін}} - B_{\text{ф}}}{2},$$

де $B_{\text{мін}}$ – мінімальна кількість банків;

$B_{\text{ф}}$ – фактична кількість банків діапазону.

Поділ банків для присвоєння балів 1, 2, 4 і 5 здійснюється за такою формулою:

$$\frac{B_{\text{ф}1245}}{\quad},$$

2

де $B_{\phi 1245}$ – кількість банків, які підлягають поділу для присвоєння балів 1, 2 або 4, 5.

Якщо отримане значення формули поділу банків не є цілим числом, воно округлюється в більший бік у діапазоні балів 2 або 4.

24. Оцінювання рівня ризику банку відбувається за блоками А, Б і В, які містять набір показників, сумарне значення яких визначає рівень ризику банку (кількість отриманих балів ($ВБ_g$)) g -го банку в кожному блоці.

25. Максимальна загальна кількість балів g -го банку за блоками А, Б і В становить 100 одиниць, що відповідає 100 відсоткам рівня ризику банку.

Вагу кожного блоку наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Вага блоків

№ блоку	Назва блоку	Вага блоку
А	Фінансово-економічний блок	50 %
Б	Блок ліквідності	30 %
В	Блок зовнішнього впливу	20 %

26. Блок А містить 10 показників. Максимальна кількість набраних балів за блоком А становить 50 одиниць (балів). Кожний показник блоку А зважується на коефіцієнт.

27. Блок Б містить 7 показників. Максимальна кількість набраних балів за блоком Б становить 30 одиниць (балів).

28. Блок В містить 13 показників з присвоєнням балів. Загальна кількість балів g -го банку за блоком В розраховується шляхом додавання/віднімання

набраних банком балів у блоці В, але враховується загальна кількість балів не більше 20 одиниць (балів).

29. Блок А включає такий перелік показників:

P_k – покриття власними коштами ризикової заборгованості, коефіцієнт зважування – 1,5;

Γ – здатність генерувати доходи, коефіцієнт зважування – 0,8;

ЯКП – якість кредитного портфелю, коефіцієнт зважування – 2,0;

ДР – достатність сформованих резервів за кредитами, коефіцієнт зважування – 0,8;

З – розрахунок обсягу отриманої застави у вигляді нерухомого майна, коефіцієнт зважування – 0,6;

УР – раціональне управління ресурсами, коефіцієнт зважування – 0,4;

РВ – рівень витрат, коефіцієнт зважування – 0,2;

ЧПКД – чистий процентний та комісійний доходи до чистих активів, коефіцієнт зважування – 2,0;

ЧС – чистий спред, коефіцієнт зважування – 0,4;

ЧНА – частка неробочих активів, коефіцієнт зважування – 1,3.

30. Складові показники блоків А, Б передбачають приведення певних сум до річних значень або підрахунок складових показника через середньохронологічну величину.

31. Склад показників блоку А і порядок їх розрахунку такий:

1) показник покриття власними коштами ризикової заборгованості – характеризує ступінь покриття потенційних збитків за рахунок власних коштів і розраховується як співвідношення відкоригованих власних коштів банку до ризикової заборгованості за кредитним портфелем за такою формулою:

$$P_k = \frac{B_k - [P_n] + C_b + P_{bk}}{P_{bk}} \times 100 \%,$$

$$\frac{P_{pk} + 1}{B_k}$$

де P_k – показник покриття власними коштами ризикової заборгованості;

B_k – капітал банку, що складається з таких елементів: статутний капітал банку, внески за незареєстрованим статутним капіталом, емісійні різниці, загальні резерви та фонди банку, результати минулих років, результати звітного року, результати переоцінки;

P_n – результати переоцінки основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інструментів;

C_b – субординований борг;

R_{bk} – сформовані резерви під кредитну заборгованість;

P_{pk} – прострочена заборгованість за наданими кредитами.

Примітка. Тут і далі квадратні дужки у формулі означають, що показник використовується лише із додатним значенням. Якщо значення такого показника є від'ємним, значення показника приймається рівним нулю;

2) показник здатності генерувати доходи – оцінюється, головним чином, за рахунок знайдення оптимального балансу між вартістю ресурсів і доходами від їх розміщення з урахуванням адміністративних витрат, дає можливість виявляти проблеми на ранній стадії (як тільки вони вплинули на баланс банку) та розраховується за такою формулою:

$$Г = \frac{(П - [\sum Нд_г - \sum Нд_1])}{A_ч} \times 100 \%,$$

де $Г$ – показник здатності генерувати доходи;

$П$ – результат поточного року;

$Нд_г$ – нараховані доходи на звітну дату;

$Нд_1$ – нараховані доходи на 01 січня;

$A_ч$ – обсяг чистих активів за середньохронологічним підрахунком з початку року.

До річного значення приводяться такі складові показники: П, різниця сум $N_{дг}$ і $N_{д1}$.

Якщо при проведенні розрахунків системне значення Р показника Г приймає від'ємне значення, шкала оцінювання визначається так:

починаючи з нульового значення показників у бік збільшення визначається 10 банків, яким присвоюється бал 3;

решта даних, які залишились поза діапазоном, визначається згідно з пунктом 23 цієї Методики;

у разі недостатності 10 банків з позитивними значеннями показника Г діапазон банків з балом 3 розширюється за рахунок решти банків з від'ємними значеннями показників та загалом становить не більше 10 банків. Відповідно банки з балами 1 і 2 відсутні, а решта даних, які залишились поза діапазоном, визначається згідно з пунктом 23 цієї Методики;

3) показник якості кредитного портфеля – показує частку негативно класифікованої заборгованості у кредитному портфелі банку та розраховується за такою формулою:

$$ЯКП = \frac{К_{рнг}}{К_{р600}} \times 100 \%,$$

де ЯКП – показник якості кредитного портфеля;

$K_{рнг}$ – негативно класифікована кредитна заборгованість юридичних (за класами 8 – 10) та фізичних (за класами 4 – 5) осіб (крім банків, бюджетних установ та компаній спеціального призначення), крім наданих фінансових зобов'язань;

$K_{р600}$ – кредитна заборгованість юридичних та фізичних осіб;

4) показник достатності сформованих резервів за кредитами – показує співвідношення суми фактично сформованих резервів за кредитними

операціями та розрахункової суми заборгованості, строк погашення якої минув, і розраховується за такою формулою:

$$ДР = \frac{P_{\text{бк}}}{(K_{\text{рз}} - П_{\text{рк}}) \times 0,1 + П_{\text{рк}}} \times 100 \%,$$

де ДР – показник достатності сформованих резервів за кредитами;

$P_{\text{бк}}$ – сформовані резерви за кредитними операціями з клієнтами;

$K_{\text{рз}}$ – сума кредитної заборгованості клієнтів;

$П_{\text{рк}}$ – сума заборгованості, строк погашення якої минув, за кредитними операціями з клієнтами;

0,1 – коефіцієнт зважування, що є сталою величиною;

5) показник співвідношення обсягу отриманої застави у вигляді нерухомого майна як забезпечення виконання зобов'язань боржника та обсягу наданих кредитів – розраховується за такою формулою:

$$З = \frac{ЗН + 1000}{K_{\text{рк}} + 1} \times 100 \%,$$

де З – показник обсягу отриманої застави у вигляді нерухомого майна;

ЗН – отримана застава;

$K_{\text{рк}}$ – кредити, надані клієнтам;

1000 і 1 – сталі величини;

б) показник раціонального управління ресурсами – визначає міру співвідношення розміщених коштів на кореспондентських рахунках в інших банках і наявних обсягів коштів суб'єктів господарювання та розраховується за такою формулою:

$$УР = \frac{[K_{\text{рн}} - K_{\text{рл}}]}{\quad},$$

$$C_{\text{гдп}} + 1$$

де УР – показник раціонального управління ресурсами;

$K_{\text{рн}}$ – кореспондентські рахунки банку в інших банках;

$K_{\text{рл}}$ – кореспондентські рахунки інших банків у банку;

$C_{\text{гдп}}$ – кошти суб'єктів господарювання на поточних рахунках в банку;

1 – стала величина;

7) показник рівня витрат – дає можливість визначити відношення адміністративних та операційних витрат до активних операцій і розраховується за такою формулою:

$$P_v = \frac{A_d + O_v}{A_z - M_{BK} - ЦП} \times 100 \%,$$

де P_v – рівень витрат;

A_d – адміністративні витрати;

O_v – інші операційні витрати;

A_z – обсяг загальних активів;

M_{BK} – міжбанківські кредити;

ЦП – облігації внутрішньої/зовнішньої державної позики, боргові цінні папери держави та органів місцевого самоврядування.

Чисельник формули приводиться до річних значень, а знаменник розраховується середньохронологічним підрахунком від початку року;

8) показник співвідношення чистого процентного і комісійного доходу та чистих активів – дає можливість оцінити ефективність діяльності банку та розраховується за такою формулою:

$$\text{ЧПКД} = \frac{\text{ЧПД} - [\square_{\text{нд г}} - \square_{\text{нд л}}] + \text{ЧКД}}{A_{\text{ч}}} \times 100 \%,$$

де ЧПКД – показник співвідношення чистого процентного і комісійного доходу та чистих активів;

ЧПД – чистий процентний дохід банку, що розраховується як різниця між процентними доходами та процентними витратами;

Нд_г – нараховані доходи на звітну дату;

Нд₁ – нараховані доходи на 01 січня;

ЧКД – чистий комісійний дохід банку, що розраховується як різниця між комісійними доходами та комісійними витратами;

А_ч – обсяг чистих активів за середньохронологічним підрахунком з початку року.

Чисельник формули приводиться до річного значення;

9) чистий спред – визначає реальну здатність банку до управління процентними ставками за своїми фінансовими інструментами та розраховується за такою формулою:

$$\text{ЧС} = \frac{\text{ПД}}{\text{А}_{\text{п}}} - \frac{\text{П}_{\text{в}}}{\text{З}_{\text{п}}} \times 100 \%,$$

де ЧС – чистий спред;

ПД – процентний дохід;

А_п – підпроцентні активи;

П_в – процентні витрати;

З_п – підпроцентні зобов'язання.

Обсяг процентних доходів та процентних витрат приводиться до річних значень, а обсяг підпроцентних активів та підпроцентних зобов'язань розраховується за середньохронологічним підрахунком;

10) частка неробочих активів у загальних активах (ЧНА) – розраховується у відсотках як співвідношення неробочих активів до загальних активів за такою формулою:

$$\text{ЧНА} = \frac{\text{НА}}{\text{Аз}} \times 100 \%,$$

де ЧНА – частка неробочих активів;

НА – неробочі активи, що включають непрацюючі активи, а саме: кошти, розміщені на кореспондентських рахунках у банках, кредити, цінні папери, клас боржників/контрагентів за якими визначений банком як 10 та 5 відповідно до вимог Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351, рахунки дебіторської заборгованості, рахунки для обліку майна, яке перейшло у власність банку як заставодержателя, рахунки основних засобів (крім інвестиційної нерухомості);

Аз – обсяг загальних активів.

32. Сума балів за блоком А розраховується з урахуванням ваги кожного показника за такою формулою:

$$\text{Блок А} = \text{П}_к \times 1,5 + \text{Г} \times 0,8 + \text{ЯКП} \times 2,0 + \text{ДР} \times 0,8 + \text{З} \times 0,6 + \text{УР} \times 0,4 + \text{РВ} \times 0,2 + \text{ЧПКД} \times 2,0 + \text{ЧС} \times 0,4 + \text{ЧНА} \times 1,3.$$

33. Група показників блоку Б представлена 7 показниками, сукупність яких дає можливість оцінити ступінь ризику банку щодо втрати ліквідності та, як наслідок, неспроможності виконувати зобов'язання перед кредиторами.

34. Показники блоку Б такі:

% ставка – процентна ставка за залученими строковими коштами в національній валюті;

$Z_{вз}$ – загальна вартість зобов'язань;

Z – темпи приросту зобов'язань;

Z_m – збалансованість грошових потоків;

Дк – достатність обсягу коштів;

Ф631_АЗ – показник незбалансованості за строками погашення активів і зобов'язань;

К – наявність документів клієнтів банку, що не виконані в строк з вини банку.

35. Порядок розрахунку показників блоку Б такий:

1) для розрахунку процентної ставки за залученими строковими коштами в національній валюті (% ставка) використовуються дані про процентні ставки за залученими коштами у частині фізичних осіб – резидентів;

2) показник загальної вартості зобов'язань розраховується за такою формулою:

$$Z_{вз} = \frac{П_{в}}{Z_{п} + 1},$$

де $Z_{вз}$ – показник загальної вартості зобов'язань;

$П_{в}$ – процентні витрати;

$Z_{п}$ – підпроцентні зобов'язання;

1 – стала величина.

Обсяг процентних витрат приводиться до річних значень, а обсяг підпроцентних зобов'язань розраховується за середньохронологічним підрахунком;

3) темпи приросту зобов'язань за минулий місяць розраховуються за такою формулою:

$$Z = \frac{(TS_{г} - TS_{г-1})}{TS_{г-1}} \times 100 \%,$$

$$TS_{\Gamma-1}$$

де Z – темпи приросту зобов'язань;

TS_{Γ} – різниця між сумою сукупних зобов'язань та іншими зобов'язаннями і кредиторською заборгованістю на кінець розрахункового місяця;

$TS_{\Gamma-1}$ – різниця між сумою сукупних зобов'язань та іншими зобов'язаннями і кредиторською заборгованістю на початок періоду, що передує розрахунковому.

Значення TS_{Γ} розраховується за такою формулою:

$$TS_{\Gamma} = Z_c - Z_{ін} - Z_{кр},$$

де TS_{Γ} – різниця між сумою сукупних зобов'язань та іншими зобов'язаннями і кредиторською заборгованістю на кінець розрахункового місяця;

Γ – місяць ($\Gamma = 1, 2, 3 \dots 12$);

Z_c – сукупні зобов'язання;

$Z_{ін}$ – інші зобов'язання;

$Z_{кр}$ – кредиторська заборгованість;

4) для розрахунку збалансованості грошових потоків використовується відношення високоліквідних активів та частини інших активів, які банк може швидко перетворити на ліквідні кошти, до поточних зобов'язань банку та частини інших зобов'язань, яка може бути виставлена клієнтами до вимоги миттєвого повернення. Показник збалансованості грошових потоків розраховується за такою формулою:

$$Z_m = \frac{((A12 + (K_{рн} \times 0,2)) + (([A8 - Z20]) \times 0,2) + (A3 \times 0,7) + (P10 \times 0,05))}{((Z7 + (Z8 \times 0,2)) + (Z10 + (Z11 \times 0,2)) + (Z2 + (K_{рл} \times 0,2)) + \dots)} \times 100 \%,$$

$$(((Z20 - A8) \times 0,2))$$

де Z_m – показник збалансованості потоків;

$A12$ – група рахунків готівкових коштів, банківських металів та коштів у Національному банку України;

$K_{рн}$ – кореспондентські рахунки в інших банках;

$A8$ – кошти в інших банках;

$A3$ – державні цінні папери;

$P10$ – строкові кредити;

$Z7$ – кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ на вимогу;

$Z8$ – строкові кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ;

$Z10$ – кошти на вимогу фізичних осіб;

$Z11$ – строкові кошти фізичних осіб;

$Z2$ – кошти бюджету та кореспондентський рахунок Національного банку України в банку;

$Z20$ – кошти інших банків;

$K_{рл}$ – кореспондентські рахунки інших банків;

0,05, 0,2, 0,7 – коефіцієнти зважування, що є сталими величинами;

5) показник достатності обсягу коштів розраховується за такою формулою:

$$D_k = A12 / (Z7 + Z10 + 1) \times 100,$$

де D_k – показник достатності обсягу коштів;

$A12$ – група рахунків готівкових коштів, банківських металів та коштів у Національному банку України;

$Z7$ – кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ на вимогу;

$Z10$ – кошти на вимогу фізичних осіб;

1 – стала величина;

б) показник незбалансованості за строками погашення активів і зобов'язань визначається як відношення незбалансованості активів і зобов'язань до одного місяця до загальних активів. Від'ємне значення цього показника свідчить про ризик незбалансованості ліквідності в короткостроковому періоді, що може загрожувати інтересам вкладників та кредиторів банку. Показник незбалансованості за строками погашення активів і зобов'язань розраховується за такою формулою:

$$\Phi 631_A3 = \text{НВД}_{\text{до 31 дня}} / A_c \times 100,$$

де $\Phi 631_A3$ – показник незбалансованості за строками погашення активів і зобов'язань;

$\text{НВД}_{\text{до 31 дня}}$ – показник невідповідності активів та зобов'язань за строками погашення до 31 дня (кумулятивно);

A_c – обсяг загальних активів банку, що розраховується як сума активів за всіма строками погашення без урахування даних по активах, строк погашення яких минув, за даними файла А7Х, передбаченого у додатку 6 до Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затверджених постановою Правління Національного банку України від 13 листопада 2018 року № 120;

7) показник наявності документів, що не виконані банком в установленій законодавством України строк (К), враховується, якщо за останній звітний місяць у банку наявні документи клієнтів банку, що не виконані в строк. При розрахунках цього показника використовується сума за позабалансовими рахунками 9804, 9806, 9807. Наявність сум за зазначеними позабалансовими рахунками на останню звітну дату підвищує ризик порушення ліквідності до максимального рівня, тобто за блоком Б банк отримує 30 одиниць (балів).

36. Блок В призначений для врахування під час оцінки негативних факторів, що можуть вплинути на можливість віднесення банку до категорії неплатоспроможних, відповідно до таблиці 5.

Вибірка даних здійснюється за останнім звітним місяцем.

Таблиця 5

Негативні фактори,
що можуть вплинути на можливість віднесення банку до категорії
неплатоспроможних

№ з/п	Застосовано заходи / встановлено особливий режим нагляду / виявлено порушення / інше	Бали
1	Наявність запровадженого Національним банком України до банку особливого режиму контролю за діяльністю та/або призначення куратора	10
2	Наявність письмової угоди між Національним банком України та банком, за якою банк чи визначена угодою особа зобов'язується вжити заходів для усунення порушень, поліпшення фінансового стану банку, підвищення ефективності функціонування та/або адекватності системи управління ризиками тощо	7
3	Наявність обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів здійснюваних банком операцій за інформацією від Національного банку України (за винятком, коли зазначені заходи запроваджуються в частині позицій 1 і 2 цієї таблиці)	5
4	Застосування у звітному місяці Національним банком України штрафів до банку	2
5	Наявні інші заходи впливу Національного банку України (за винятком, коли зазначені заходи запроваджуються в частині позицій 1 і 2 цієї таблиці)	2
6	Наявність плану фінансового оздоровлення / програми капіталізації банку	5

7	Порушення у звітному місяці економічних нормативів капіталу та/або нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	5
8	Застосування у звітному місяці адміністративно-господарських санкцій до банків за порушення вимог законодавства про систему гарантування вкладів фізичних осіб	2
9	Останній звіт аудитора містить модифіковану думку – думку із застереженням, негативну думку або відмову від висловлення думки про відповідність річної фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності дійсному фінансовому стану банку відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності	2
10	Наявність більше 10 звернень вкладників за минулий та поточний місяці щодо порушення банком умов договору, затримок у поверненні вкладникам коштів, у тому числі отримання зазначеної інформації із сайтів в мережі Інтернет та телефонних звернень вкладників до Фонду	5
11	Наявність інформації від Національного банку України щодо порушень нормативів обов'язкового резервування для формування обов'язкових резервів	10
12	Для банків, у яких участь іноземного капіталу більше 50 відсотків, у разі якщо материнська компанія такого банку має довгостроковий кредитний рейтинг за міжнародною шкалою за зобов'язаннями в іноземній валюті не нижчий, ніж рівень «А-» за класифікацією рейтингових агентств «Standard & Poor's» або «Fitch-Ratings» і рівень «А3» за класифікацією рейтингового агентства «Moody's Investors Service»	«-»10

Для позиції 12 таблиці 5 для банків, у яких участь іноземного капіталу більше 50 відсотків, у разі якщо материнська компанія такого банку має довгостроковий кредитний рейтинг за міжнародною шкалою за зобов'язаннями

в іноземній валюті не нижчий, ніж рівень «А-» за класифікацією рейтингових агентств «Standard & Poor's» або «Fitch-Ratings» і рівень «А3» за класифікацією рейтингового агентства «Moody's Investors Service», бали блоку В зменшуються на 10. Враховується остання наявна інформація на дату, що передує звітній даті. У разі наявності кредитних рейтингів різних рейтингових агентств на одну дату враховується найнижчий з них.